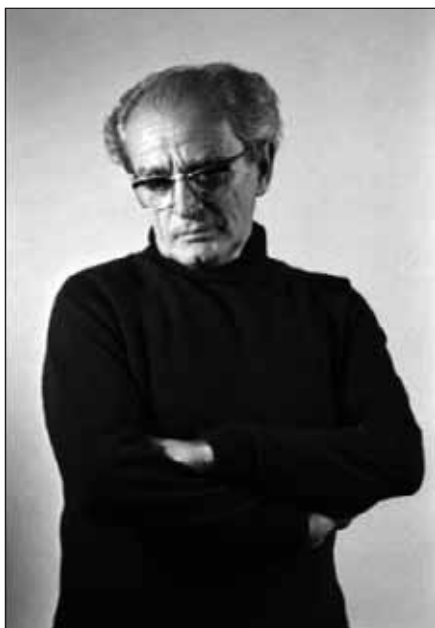

Валери Петров:

Изкуството е антипод на строгите правила

Големият български поет, драматург, сценарист и преводач Валери Петров навърши 90 години на 22 април. Той е автор на изключителни произведения за деца и възрастни и е неадминат преводач на Шекспир, Джани Родари, Сергей Михалков, Ръдиард Киплинг и др. По случай юбилея на поета ИК „Захари Стоянов“ издаде книгата му „От иглу до кюнец“ – басни с неочаквани обрати, а ИК „Труд“ – „Валери Петров. Стихове 2009“ (Б.ред.)

Г-н Петров, ако трябва да се върнем назад в дългата Ви творческа биография, има ли произведение, което не бихте написали, което смятате за „грешка“?

Има, разбира се, и то не малко. Колкото пъти съм се вслушвал в неодобренията на т.н. нормативна критика и съм полагал искрени усилия „да се поправя“, толкоз пъти са се получавали неща, за които сега си казвам, че би било по-добре да не съм ги писал. Но нечестни стихове, подмазвачески слова, конюнктурни съчинения, на които сам да не вярвам – такива грехове нямам на писателската си съвест.

Какво Ви даде работата в киното и театъра, с какво те обогатяват поетическото виждане?

Не мисля, че работата в другите жанрове ми е дала нещо за поезията, която съм се старал да правя. Мисля, че съм бил все същият в киното, в театъра, в литературата за деца...

Дори съм си намислил формула: писал съм поезия за сцена, за екран, за книга.

Вие сте виртуоз на класическия стих, как през окуляра на римувания стих виждате сегашните поетически послания на новото поколение, които са извън границите на всякакви канони?

Не съм привърженик на каноните. Изкуството винаги е било антипод на строгите правила и, ако става дума за отношението ми към свободния стих, ще ви кажа, че макар сам да не мога да пиша по модерному, мисля, че не във формата е въпросът. Зная толкоз много чудесни неримувани стихотворения, а и какво значи това

„по модерному“? Ако е за римата, то тя не е известна нито на римляните, нито на гърците. Друг е въпросът за употребата на мръсни думи в стиха, на изкуствената енигматичност, на писането „каквото ти падне“ и на хвърлянето прах в очите на читателя – тук съм и възмутен, и отвратен, и отчаян за бъдещето на поезията. Това са явления, които само отварят вратата на изкуството за графоманията и я затва-

рят пред читателите на поезията, които и без това стават все по-малко и по-малко. Това чудо е, разбира се, глобално. Но у нас добива – отгоре на всичко – и вкуса на отблъскващ папагализъм. Дано не трае дълго!

Вашите ранни поеми – „Палечко“, „Детинство“, „Край синьото море“, „Juvenes dum sumus“, „На път“, „В меката есен“ – остават ненадминати като естетическа монолитност, като сила на внушението и изобразителна пластичност. Има ли нужда днес този жанр от възкресение или кратките форми завинаги се наложиха?

Трудно ми е да Ви отговоря на този въпрос. Не е изключено наистина

Валери Петров. Художник – Андрей Даниел

новите ритми на „информативното“ ни време да правят невъзможно четенето на „дългоформатна“ поезия, но – както казах – днешните млади (на които поезията винаги най-много е разчитала) не щат да четат и кратките ни форми... Тъжна история.

Защо според Вас днес сатирата ни е в криза? Сякаш през 60-те, 70-те и 80-те години този жанр беше в апогея си, а днес при така рекламираната свобода на словото е в затишие?

Ами тъкмо свободата на словото (доколкото я имаме) ѝ пречи. Сатирата, като експлозивите, трябва да се чувства затворена, за да избухва. Сега все пак можеш да пишеш по-свободно, но нещата и без твоите остроумия са ясни... А има и друго: сатирата – поне както аз я разбирам

– е свързана със смеха, а той е радост, добро разположение на духа... А каква радост човек може да има при днешното състояние на нещата? Не ни е до смях, не ни е до весела сатира.

Ако трябва да преведете отново Шекспир, бихте ли се захванали пак с този гигантски по обем и необхванен във времето труд?

Не, разбира се, не бих се захванал. Явно е, че не бих имал време – пък и вътрешно равновесие – за подобен труд.

С какво ще ни изненада Валери Петров за своя юбилей – може би скрита в чекмедже поема или нова пиеса?

Принуден съм да отговарям на въпросите Ви, за да не демонстрирам

рам фалшива липса на суетност, но атмосферата на юбилеите никога не ми е допадала. В случая пък, какво толкова има за честване в това, че си се дотърлил до 90-те си години? Освен туй, самата дума „юбилей“ означава „ликуване“, а е направо неприлично да се ликува в атмосфера на духовен срив, която усилено дишаме напоследък...

Така че не заради годишнината ми, а защото още ми се работи и публикува, ще издам една неголяма сбирка нови стихове. И една богато илюстрирана книжка със смешно заглавие и съдържание. Писах я за самоутеха, а се надявам, че, ако съм успял, тя ще донесе на тоя-оня малко веселост в невеселите ни дни.

*Ангела Димчева,
„Словото днес“*

**

Ето че първата страст е измината.
Меко седефен е плажа.
Дай на ухото си ти раковината
новост една да ти кажа.

Впрочем ти чувстваш навярно промяната,
тайно настъпила в мене:
тъй е – усещам се, сякаш съм пияната,
чезнеща с леко шумене,

сякаш съм блясъка, сякаш съм кръсъка,
идещ от ятото бяло,
сякаш съм чисто кристалче от пясъка,
лепнещ по твоето тяло.

Вече не мисля за мнение ничие,
вече съм нейде далече.
Неописуемото безразличие
с отлива свой ме отвлече

и – безучастен – ме носи нататъка,
носи ме пенният гребен,
тъй че от времето мое остатъка
просто не ми е потребен,

тъй че аз, земният, страшно сеутният,
вярвай, не ще побледнея,
ако ми кажат, че тоз ми е сетният
ден, отреден да живея.

Само в момента, във който отида си,
бавно притворил клепащи,
мойто последно видение ти да си –
другото нищо не значи!

ВАЛЕРИ НИСИМОВ ПЕТРОВ

(роден Валери Нисим Меворах) е български поет, сценарист, драматург и преводач от еврейски произход, известен с преводите си на Уилям Шекспир на български език. Валери Петров е академик на БАН от 2003 година, вписан е в почетния списък на Международния съвет за детска книга заради Пет приказки, номиниран е за Нобелова награда. Валери Петров се ражда на 22 април 1920 година в семейството на Мария Петрова, преподавателка по френски език, и д-р Нисим Меворах, професор по право, виден адвокат, дипломат – посланик в САЩ, представител на България в ООН. Валери Петров учи в италианското училище, т.нар. Италиански лицей (с гимназиален курс) в София, което завършва през 1939 г. През 1944 г. завършва медицина в Софийски университет. Участва във войната срещу Нацистка Германия като военен писател в редакцията на вестник „Фронтак“. Валери Петров е един от основателите и заместник-главен редактор на вестник „Стършел“ (1945–1962). От 1947 до 1950 г. е аташе по печата и културата работи в българската легация в Рим. През тези години пътува до Америка, Швейцария, Франция като делегат на различни форуми. По-късно е редактор в Студия за игрални филми „Бояна“, редактор на издателство „Български писател“ и Народен представител в Седмото ВНС (1990–1991).

Снимки: Иво Хаджимишев